

УДК 811.111'42

**АРГУМЕНТАТИВНИЙ МОВЛЕННЄВИЙ АКТ У КОНТЕКСТІ
ТЕОРІЇ РИТОРИЧНОЇ СТРУКТУРИ**

Доронкіна Н.Є.

Ст. викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»

Теорія мовленнєвих актів розглядає аргументацію як макромовленнєвий акт. Складовими структури такого акту виступають пропозиційний зміст, ілокутивна сила та логічна форма [1, с. 11; 4, с. 291].

Пропозиційні змісти та ілокутивні сили мовленнєвих актів, що слугують компонентами макромовленнєвого акту, у сумі дають в результаті його пропозиційний зміст та ілокутивну силу.

Відповідно до логічного критерію, текст містить аргументацію, коли є казуальний зв'язок між аргументом та його логічним наслідком. Крім того у аргументативний мовленнєвий акт має комунікативний та інтеракційний аспекти, які відповідно характеризуються його успішністю та ефективністю. Аргументація успішна коли з точки зору реципієнта мовець вважає пропозицію істинною. Аргументація ефективна, коли має місце зміна в картині світу реципієнта [3, с. 35–45].

Було сформовано два напрямки дослідження мовленнєвих актів: індуктивний та дедуктивний [2, с.194–197].

У першому випадку основним об'єктом дослідження слугує текст, що розглядається як риторична структура у сукупності риторичних відношень. Відношення між фрагментами вивчаються на двох рівнях:

– формально-граматичному, коли має місце синтагматичний ланцюговий зв'язок між контактними фрагментами або перервний зв'язок між фрагментами, розташованими на дистанції;

– комунікативному, якщо досліджується смислова структура поєднаних речень в результаті актуального членування.

Згідно з теорією сегментної репрезентації дискурсу для дослідження мовленнєвого акту необхідно проаналізувати сукупності всіх риторичних відношень, у яких дане риторичне відношення приймає участь.

Дедуктивний напрямок характеризується глобалізацією тексту, який досліджується. Більшість сучасних дослідників виділяють два типи текстів: наративний та аргументативний. Для детального аналізу синтаксичного аспекту мовленнєвого акту слід детально проаналізувати макроструктуру тексту. Аргументативні текстові сегменти, тобто сукупність аргументативних мовленнєвих актів, вивчаються на кількох рівнях.

По-перше мовленнєві акти поділяють на ядра, сателіти першого порядку та сателіти другого порядку.

По-друге мовленнєві акти розглядаються в залежності від характеру відношень всередині тексту. Далі ядерні мовленнєві поділяються відповідно до типу макроструктурного елемента тексту.

Наступний крок аналізу полягає у виділенні прагматичних груп. У результаті тези поділяються на тези-репрезентативи, тези-інтеррогативи, тези-реквизитиви, тези-комісиви, тези-пропозитиви, тези-експресиви. Інші компоненти аргументації також поділяються прагматичні групи, зокрема виділяють аргументаи-репрезентативи та аргументи-комісиви.

На останній стадії аналізу розглядають текстуальні функції мовленнєвих актів, тобто роль твердження у риторичних відношеннях. так у тезі мовленнєвий акт може виконувати такі функції, як: твердження, запит розвитку чи пояснення, спонукання до дії, контактний сигнал, відмова чи згода.

Література

1. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации /А.Д. Белова. – К. 1997. – 300с.

2. Бочкарев А. И. О синтаксическом измерении речевого акта / А. И. Бочкарев // Вестник Нижегородского университета: сб. статей. – 2014. – № 6. – С. 194–198.

3. Мигунов А. И. Семантика аргументативного речевого акта / А. И. Мигунов // Аргументация: сб. статей. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2006. Вып. 6. – С 35-47.

4. Перов Р.В. Литературно-критический дискурс с позиций аргументации и риторики / Р. В. Перов // Известия Самарского научного центра российской академии наук. Педагогика и психология. Филология и искусствоведение: сб. научн. трудов. – 2008. Вып. 1. – С. 288–293.